

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3208/2020. (VI. 11.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 2020. január 1. előtt hatályban volt 102. § (1) bekezdés v) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 18.K.32.468/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 102. § (1) bekezdés v) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Abtv. 26. §-a alapján. Az indítványozó szerint a támadott rendelkezés sérti az Alaptörvény E cikk (1) és (3) bekezdését, XV. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint XXVII. cikk (1) bekezdését.
- [2] Az indítványozó emellett a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 18.K.32.468/2015/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a alapján. Az indítványozó szerint a támadott bírósági döntés sérti az Alaptörvény B cikk (1) bekezdését, E cikk (1) és (3) bekezdését, Q cikk (2) és (3) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [3] 2. Az indítvány előzménye, hogy az indítványozót, egy svájci székhelyű alapítványt, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-budapesti Adóigazgatósága mint elsőfokú adóhatóság, két budapesti ingatlan megvásárlása után visszterhes vagyonszerzési illeték megfizetésére kötelezte az Itv. 18. § (1) bekezdése alapján. Az indítványozó az adásvételi szerződésekben hivatkozott az Itv. 5. § (1) bekezdés f) pontjában foglalt mentességre, miszerint az alapítványok teljes személyes illetékmentességben részesülnek. A NAV elsőfokú határozata hivatkozott az Itv. akkor hatályos 102. § (1) bekezdés v) pontjára, amely meghatározza, hogy az Itv. alkalmazásában mi minősül alapítványnak, és arra hivatkozott, hogy az indítványozó nem felel meg a jogszabályi definíciónak, mivel az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja csak magyarországi székhelyű alapítványokra vonatkozik.
- [4] Az indítványozó fellebbezést terjesztett elő az elsőfokú hatósági határozattal szemben, és arra hivatkozott, hogy az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja diszkriminatív, valamint az uniós jogba ütközik. A fellebbezés alapján a NAV Közép-magyarországi Regionális Adó Főigazgatóság mint másodfokú adóhatóság járt el. A fizetési meghagyásokat helyben hagyta, az indítványozó svájci székhelyére és külföldi nyilvántartásba vételére tekintettel.
- [5] Az indítványozó a másodfokú hatósági döntés bírósági felülvizsgálatát kérte. A bíróság a keresetet elutasította arra hivatkozással, hogy a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) alapján az alapítványok nyilvántartásba vételét a törvényszék látja el, az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja erre utal. Vagyis csak a Bszi. értelmében vett törvényszék által nyilvántartásba vett – vagyis magyarországi székhelyű – alapítvány esik az Itv. értelmező rendelkezése alá.
- [6] A támadott bírósági döntés hivatkozott arra is, hogy a Magyarország és a Svájci Államszövetség között a jövedelem- és vagyonadók területén a kettős adóztatás elkerüléséről szóló, Budapesten, 2013. szeptember 13-án aláírt Egyezmény kihirdetéséről szóló 2013. évi CLXIII. törvény 2. cikke szerint az annak hatálya alá tartozó adók körébe Magyarország esetében a vagyonszerzési illeték nem tartozik bele. Az Európai Közösség létrehozásáról szóló szerződés (hatályos nevén az Európai Unió működéséről szóló szerződés, a továbbiakban: EUMSZ) 93. (a hatályos számozás szerint 113.) cikke alapján a tagállamok harmonizációs kötelezettsége a közvetett adókra vonatkozik, úgymint a forgalmi adókra, jövedéki adókra és egyéb közvetett adókra. Az indítványozóval szemben kiszabott illeték a közvetlen adók körébe tartozik, így arra az adójogi harmonizációs kötelezettség nem vonatkozik, azt a tagállamok szabadon alakíthatják. Emellett a bíróság hivatkozott az Európai Unió

Bírósága (a továbbiakban: EUB) 2011. december 11-i C-253/09. számú ügyre, amelynek indokolásából kiemelte, hogy nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek, ha valamely tagállam a külföldi illetőséggel rendelkező személyeknek nem ad meg bizonyos, a belföldi illetőségűeknek biztosított adókedvezményeket, ugyanis az adózók ezen két csoportja nincs összehasonlítható helyzetben.

- [7] A bíróság szerint a Magyarországnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló törvény 2. cikke alapján az EUMSZ – eredetileg – 18. és 63. (a hatályos számozás szerint 21. és 78–79.) cikkében foglalt diszkrimináció tilalma, a tőke szabad mozgása és a tőke szabad áramlásának korlátozása tilalma közvetlen alkalmazása nem ad alapot arra, hogy a bíróság az indítványozót, mint felperest mentesítse az illetékfizetési kötelezettség alól, sem arra, hogy az alperesi határozatot hatályon kívül helyezze. Ugyanis egy esetleges új eljárás esetén nem volna olyan alkalmazható EUMSZ rendelkezés, vagy más közvetlen hatályú közösségi norma, amelyet a bíróság vagy az adóhatóság alkalmazhatna.
- [8] A bíróság hivatkozott arra is, hogy a közhasznúság nem pusztán a Bszi.-ben meghatározott törvényszék általi nyilvántartásba vételt jelenti, mivel annak további jogszabályi feltételei is vannak, amelyeknek konjunktívan kell teljesülniük. A bíróság ezzel összefüggésben arra hivatkozott, hogy az EUB 2006. szeptember 14. napján C-386/04. számon hozott határozat – amelyre az indítványozó hivatkozott – azzal érvelt, hogy a közhasznúkénti elismerés tekintetében az adott tagállamban meghatározott jogszabályi feltételek teljesítése is mérvadó, vagyis a bíróság értékelése szerint az EUB a közhasznúkénti elismerés feltételeit a nemzeti jog számára tartotta fenn. A törvényi előírásoknak megfelelő és meg nem felelő alapítványok pedig nincsenek összehasonlítható helyzetben, ezért diszkrimináció sem állapítható meg.
- [9] A bíróság kitért arra is, hogy nem élt az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésével.
- [10] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [11] 3.1. Az Abtv. 27. §-a szerinti panaszelem kapcsán kifejtette, hogy az alapügyben a jogvita tárgya valójában a belső jog (Itv.) és az EUMSZ eredetileg 18. és 63. (a hatályos számozás szerint 21. és 78–79.) cikkének ütközése, valamint az uniós jog értelmezése volt. Erre tekintettel az indítványozó kérte az eljárás során a bíróságtól előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. A bíróság azonban ennek nem tett eleget, holott az EUMSZ eredetileg 267. (a hatályos számozás szerint 309.) cikke értelmében kötelező lett volna az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére. Emiatt a bíróság döntése szerinte megsértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [12] Az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdése is sérült, mivel a bíróság figyelmen kívül hagyta, hogy az Európai Unió alapító szerződesei közvetlen hatályúak, így azt a magyar bíróságok kötelesek alkalmazni.
- [13] 3.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított panaszában az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdés, XXVII. cikk (1) bekezdés (mozgás és tartózkodási hely szabad megválasztása), Q) cikk (2)–(3) bekezdés és az E) cikk (1) és (3) bekezdés sérelmét állította. Kifejtette, hogy az Alkotmánybíróságnak hatáskörében áll annak vizsgálata, hogy egy magyar jogszabályi rendelkezés sérti-e az uniós jogot. Erre tekintettel sérti az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja az Alaptörvény E) és Q) cikkének hivatkozott rendelkezéseit. A diszkrimináció tilalmának sérelme abban áll az indítványozó szerint, hogy a bíróság úgy értelmezte az ügyben, hogy csak a magyar törvényszék által nyilvántartásba vett alapítványra vonatkozik. Erre az értelmezésre tekintettel a jogszabályi rendelkezésből fakadó alaptörvény-ellenesség áll fenn.
- [14] 3.3. Indítványkiegészítésében az indítványozó ismételtén kifejtette, hogy az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja bíróság általi értelmezése – miszerint csak a magyar törvényszék által bejegyzett alapítványra vonatkozik ez a rendelkezés – következtében kizárólag a magyarországi székhelyű alapítványokat illeti meg az illetékmentesség, ami diszkriminatív. Mivel az Itv. támadott rendelkezése ilyen értelmezésre ad lehetőséget, ezért az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja alaptörvény-ellenes és az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével ellentétes.
- [15] A bírósági döntéssel kapcsolatban az Alaptörvény XXVIII. cikkének sérelmét állította továbbra is, mert nem kezdeményezett a bíróság előzetes döntéshozatali eljárást egy olyan kérdésben, amely az uniós jog értelmezését tette szükségessé: azt a kérdést kellett volna elbírálni, hogy a magyar adóhatóság diszkriminálhat-e azon az alapon, hogy az adózó székhelye külföldön vagy belföldön van-e. Vagy a bíróságnak magának kellett volna az EUB döntései alapján – C-318/07., C-25/10., C-10/10. – úgy értelmezni az Itv.-t, hogy az összhangban legyen a hivatkozott EUB döntésekkel és az EUMSZ 63. (a hatályos számozás szerint 78–79.) cikkével.

- [16] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított indítványi kérelmeket vizsgálta meg.
- [17] 4.1. Az indítványozó az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontjával összefüggésben az Alaptörvény E cikk (1) és (3) bekezdésének sérelmét állította. Az Alaptörvény ezen rendelkezése nem Alaptörvényben biztosított jogról rendelkezik, hanem „szuverenitás-átruházásra vagy hatáskör-transzferre tartalmaz garanciális előírást” [22/2012. (V. 11.) AB határozat, ABH 2012, 10, 18]. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz alapja Alaptörvényben biztosított jog sérelme lehet. Az indítvány ebben a részében tehát nem felel meg az érdemi elbírálás egyik kritériumának.
- [18] 4.2. Az Alkotmánybíróság a diszkrimináció tilalmára, valamint a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogra alapított kérelmek tekintetében mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az indítvány e tekintetben az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének hatálya alá esik-e.
- [19] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése szerint „[m]indaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés b)–e) pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.”
- [20] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében lefektetett szabály célja a költségvetésre, a zárszámadásra és az államháztartás egyes bevételi forrásaira vonatkozó törvényi szabályok alkotmányossági kontrolljának átmeneti szűkítése [lásd más megfogalmazásban: 3280/2017. (XI. 2.) AB határozat, Indokolás [17]].
- [21] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja szerinti hatáskörében jár el, így vonatkozik rá az Alaptörvény hivatkozott rendelkezése. A támadott rendelkezés az Itv. már nem hatályos rendelkezése. Az államadósság-mutató az alkotmánybírósági eljárás folyamatban léte alatt mindvégig meghaladta az 50%-ot. Az Alkotmánybíróság ezért megvizsgálta, hogy hatásköri korlátozó itt hivatkozott alaptörvényi rendelkezés alkalmazási hatálya alá tartozik-e.
- [22] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az alkotmányossági felülvizsgálatot korlátozó szabály alkalmazási hatályát megszorítóan értelmezi [ld. elsőként 40/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [20]], figyelemmel az Alkotmánybíróság alkotmányvédelmi funkciójára [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés].
- [23] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése zárt taxációt tartalmaz, vagyis az alkotmányossági felülvizsgálatot szűkítő kivételes rezsimbe kizárólag a felsorolt normák tartoznak [8/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [40]].
- [24] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a zártkörű felsorolásban szereplő törvények egyes normái tartalmi vizsgálat alapján sorolandók a korlátozás hatálya alá, vagyis a szabályozás tartalma elsődleges a formával (jelen esetben a norma címével) szemben [például 3264/2017. (X. 19.) AB határozat, Indokolás [23]–[24]; 3090/2019. (V. 7.) AB határozat, Indokolás [20]].
- [25] Az Alkotmánybíróság több ügyben is foglalkozott az Itv. egyes rendelkezéseit támadó indítványokkal. Az egyik ügyben az Itv. sérelmezett rendelkezése illetékmentességet biztosított, amivel kapcsolatban azt állapította meg az Alkotmánybíróság, hogy az a közteherviselés alóli mentesülés egyik esete, ezért tartalmilag a korlátozó szabály hatálya alá tartozik [3280/2017. (XI. 2.) AB határozat, Indokolás [17]].
- [26] „Az illetékmentesség az illetékekre vonatkozó tényállási elemek egyike, amelyek mikénti teljesülésétől függ, hogy a közteher alanyának keletkezik-e tényleges fizetési kötelezettsége.” Korábbi gyakorlata alapján „az Alkotmánybíróság azt a következtetést vonta le, hogy az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében lefektetett átmeneti hatásköri korlátozást az illetékekről szóló törvény tekintetében is úgy kell megszorítóan értelmezni, hogy a kivételes szabály csak és kizárólag azokra az Itv.-ben található rendelkezésekre vonatkozik, amelyek tartalmuk szerint anyagi illetékfizetési kötelezettségről és ahhoz kapcsolódó törvényi tényállási elemekről rendelkeznek.” [34/2019. (XI. 29.) AB határozat, Indokolás [40]–[41]]
- [27] 4.3. Az indítvánnyal támadott Itv. 102. § (1) bekezdése értelmező rendelkezés, amely közvetlenül nem tartalmaz anyagi jogi fizetési kötelezettségre vagy az alóli mentességre vonatkozó szabályt. Önmagában az értelmező rendelkezés, amely felsorolja egy adott fogalom alá tartozó alanyok körét, nem veti fel a diszkrimináció

tilalmának sérelmét. Az – az Itv. vonatkozásában – azon rendelkezésekkel összefüggésben veheti fel a diszkriminációt, amelyek valamely magatartási szabályt állapítanak meg az alapítványokra nézve.

- [28] Az indítványozó az Itv. 5. §-a szerinti teljes személyes illetékmentesség szabályára tekintettel – amely alapján illetékmentességet kívánt az indítványozó alapítvány igénybe venni – támadta az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontját, mivel őrá az alapítvány Itv.-beli fogalma folytán nem terjed ki az illetékmentesség. Az Itv. 5. §-a szerinti illetékmentességi szabály azonban – az Alkotmánybíróság fent ismertetett gyakorlatára figyelemmel – az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésének a hatálya alá tartozik, ami miatt az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja az indítványozó által felhívott szempontokból. Az indítvány alapján ugyanis az Alkotmánybíróságnak azt kell vizsgálnia, hogy nem vezet-e diszkriminációra a magyar bíróság által bejegyzett, valamint a nem magyar bíróság által bejegyzett, de Magyarországon működő, az uniós jog hatálya alá tartozó alapítványok között az, hogy az utóbbi kör nem részesül az Itv.-ben az alapítványokra meghatározott illetékkezdményben az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontjában foglalt alapítvány-fogalom következtében. Vagyis az indítvány lényegében az Itv. 5. §-a alapján illetékmentességben részesített alanyi kör kiterjesztésére irányul. A diszkrimináció tilalma kifejezetten nem szerepel azon Alaptörvényben biztosított jogok között, amelyekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság az illetékekről szóló törvény tartalmát összevetheti. Ugyanez vonatkozik a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jog sérelmét felvető indítványi kérelemre is. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt ebben a részében érdemben – az Alaptörvény hatáskört korlátozó szabályára tekintettel – nem vizsgálhatta.
- [29] Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontját – az indítványozó által is felvetett szempontra figyelemmel – 2020. január 1. hatállyal módosította, így az alapítvány Itv. szerinti fogalma nem tekinti követelménynek a magyarországi nyilvántartásba-vételt.
- [30] 5. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított indítványi kérelmek megfelelnek-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek. Az indítványozó a támadott bírósági döntés kapcsán az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, E) cikk (1) és (3) bekezdésének, Q) cikk (2) és (3) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította.
- [31] 5.1. Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasz előterjesztésére Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással van lehetőség. Az indítványozó által hivatkozott B) cikk (1) bekezdés, E) cikk (1) és (3) bekezdés – a fent ismertetett értelmezésre tekintettel –, valamint a Q) cikk (2) és (3) bekezdés ennek a követelménynek nem felel meg. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése a jogállamiság követelményét rögzíti, amelynek számos részelemét nevesítette az Alkotmánybíróság gyakorlata. Ezek közül az Alkotmánybíróság kizárólag a kellő felkészülési idő és visszaható hatály tilalmának megsértését fogadja el alkotmányjogi panasz hivatkozási alapként. Az indítvány azonban nem ebben az összefüggésben vetette fel a jogállamiság sérelmét, így érdemi vizsgálatnak ezen indítványi elem tekintetében nincs helye.
- [32] Az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdése „magyar államot terhelő vállalt nemzetközi kötelezettségről” rendelkezik, vagyis nem Alaptörvényben meghatározott jogról rendelkezik. Ezért ez az indítványi elem sem felel meg az Abtv. 27. §-a szerinti feltételnek.
- [33] 5.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogról rendelkezik. Ezzel összefüggésben az indítványozó részben azt kifogásolta, hogy a bíróság az Itv. 102. § (1) bekezdés v) pontját úgy értelmezte, hogy az alatt kizárólag a Magyarországon bejegyzett alapítványokat kell érteni, holott az indítványozó szerint a bíróság az uniós jog és az Európai Bíróság döntéseire hivatkozással másként is értelmezhetné volna ezt a rendelkezést. Másik indoka, hogy a bíróságnak – az uniós jogra és az EUB döntéseire figyelemmel – előzetes döntéshozatali eljárást kellett volna kezdeményeznie, mivel a magyar szabályozás, illetve az uniós jog alkalmazása az ügyben kérdéseket vetett fel.
- [34] Az Abtv. 29. §-a alapján az érdemi elbírálás feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [35] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben azt állapította meg, hogy az indítványozó a támadott határozat törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül. Az a tény, hogy a bíróság az indítványozó által irányadónak tartottól eltérően értelmezte az alkal-

mazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem. Az indítványozó nem állított olyan releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.

- [36] Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésével összefüggésben a 26/2015. (VII. 21.) AB határozat arra mutatott rá, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az veti fel, ha az előzetes döntéshozatal kezdeményezésére az uniós jog alapján kötelezett fórum az erre irányuló kérelmet indokolás nélkül utasítja el. „Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint, ha egy előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére kötelezett bíróság előtt merül fel a felek részéről a közösségi jog alkalmazásának, érvényessége megállapításának, illetve értelmezésének a kérdése, és a bíróság a kezdeményezésére irányuló indítvány elutasítása tárgyában nem hoz indokolt döntést, az egyértelműen alappal veti fel a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. A bíróság mérlegelési lehetősége ugyanis nagymértékben korlátozott, főszabály szerint a Bírósághoz kell fordulnia és csak akkor mentesül e kötelezettsége alól, ha a közösségi jog nem releváns az adott ügyben vagy a közösségi szabály helyes értelmezése a bíró szerint egyértelmű, illetve ha az érintett jogkérdésben a Bíróságnak kialakult gyakorlata van. A kezdeményezésre kötelezett bírónak tehát számot kell adnia arról, hogy kötelezettsége ellenére miért nem fordul a Bírósághoz. Ugyanakkor bármely – nem kötelezett – tagállami bíróság is dönthet úgy akár saját meggyőződése, akár a felek kérelme alapján, hogy él az előzetes döntéshozatal-kezdeményezés lehetőségével, illetve dönthet úgy is, hogy nem kezdeményez ilyen eljárást. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint – a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadóan – az eljáró bíróságnak függetlenül attól, hogy kötelezettnek minősült-e vagy sem, továbbá függetlenül attól, hogy helyt ad-e a kezdeményezésre irányuló kérelemnek, avagy sem, alakszerű döntést kell hoznia a kezdeményezésről, és azt legkésőbb az ügydöntő határozatban meg kell indokolnia. Az indítványozó peres fél ugyanis joggal számíthat arra, hogy az ügye kapcsán felmerült és annak eldöntése szempontjából releváns közösségi jogi probléma a Bíróság elé kerül. Ennek elmaradása érdemi kihatással lehet a jogvita végeredményére, ezért a bíróság köteles megindokolni az indítvány elutasítását, mivel egyrészt ez garantálja, hogy megalapozott döntést hozott a kezdeményezés tárgyában, másrészt a peres fél innen ismerheti meg a döntés okát.” (Indokolás [60])
- [37] Az indítvánnyal támadott ítélet részletesen indokolta, miért nem tartotta indokoltnak az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. Emellett az indítványozó sem az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozott, hanem az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezés bíróság általi elutasítását, illetve az Itv., a Bszi. és a vonatkozó egyezmények, uniós jog és EUB döntések értelmezésére tekintettel támadta. Az Alkotmánybíróságnak nem áll hatáskörében ezt a döntést felülbírálni, mivel azzal bűjtatottan az ügyben legutolsó fórumként eljáró bíróság – mint az előzetes döntéshozatal kezdeményezésére kötelezett – helyett maga válna legutolsó fórummá. Az, hogy a támadott bírósági döntés szerint az Itv. alkalmazott rendelkezései nem vetik fel az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését a bíróság által kifejtett jogértelmezésre tekintettel, egyértelműen jogértelmezési kérdés, melynek felülbírálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel {3063/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [44]; 3187/2018. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [16]}. Az indítványozó szerinti vélt vagy valós jogszabálysértés nem szolgálhat alapul az Alkotmánybíróság eljárására, ezért az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos indítványi elem vonatkozásában az alkotmányjogi panasz befogadására és érdemi elbírálására nincs lehetőség.

- [38] 6. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az indítványt az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése, az Abtv. 26. § (1) bekezdése, 27. §-a és 29. §-a, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 19.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1198/2016.

• • •